

VENDIM
Nr.4, datë 12.2.2010

“NË EMËR TË REPUBLIKËS SË SHQIPËRISË”

Gjykata Kushtetuese e Republikës së Shqipërisë, e përbërë nga:

Vladimir Kristo	Kryetar i Gjykatës Kushtetuese
Fehmi Abdiu	Anëtar i “ “
Kujtim Puto	Anëtar i “ “
Xhezair Zaganjori	Anëtar i “ “
Petrit Plloçi	Anëtar i “ “
Sokol Sadushi	Anëtar i “ “
Sokol Berberi	Anëtar i “ “
Vitore Tusha	Anëtare e “ “

me sekretare Blerina Çinari, në datë 24.12.2008, mori në shqyrtim në seancë gjyqësore me dyer të hapura çështjen nr.27, 29/13/1 Akti që i përket:

KËRKUES: Shoqata e ish të Burgosurve Politikë të Shqipërisë, përfaqësuar nga Tanush Kaso.

Shoqata Kombëtare e Dëbim-Internimeve Politike të Shqipërisë, përfaqësuar nga Abdurrahman Çekiçi.

SUBJEKTE TË INTERESUARA:

- Kuvendi i Republikës së Shqipërisë, përfaqësuar nga Lulzim Lelçaj me autorizim.
- Këshilli i Ministrave në mungesë.

OBJEKTI: Shfuqizimi si antikushtetues i ligjit nr.9831, datë 12.11.2007 “Për dëmshpërblimin e ish të dënuarve politikë të regjimit komunist”.

BAZA LIGJORE: Nenet 15, 18, 44, 131 germa “a” dhe 134 pika 1, germa “f” të Kushtetutës; dhe neni 48 i ligjit nr.8577, datë 10.2.2000 “Për organizimin dhe funksionimin e Gjykatës Kushtetuese të Republikës së Shqipërisë”.

GJYKATA KUSHTETUESE,

pasi dëgjoi relatorin e çështjes, Vitore Tusha; kërkesit që u shprehën për pranimin e kërkesës; përfaqësuesin e subjektit të interesuar që u shpreh për rrëzimin e kërkesës dhe pasi bisedoi çështjen në tërësi,

VËREN:

I

Kuvendi i Republikës së Shqipërisë ka miratuar ligjin nr.9831, datë 12.11.2007 “Për dëmshpërblimin e ish të dënuarve politikë të regjimit komunist”. Ligji ka për objekt dëmshpërblimin financiar të ish të dënuarve politikë, familjarëve të viktimave të ekzekutuara apo të pushkatuara padrejtësisht për motive politike, si dhe të internuarve ose të dëbuarve. Për këtë qëllim, ligji ka përcaktuar jo vetëm kategoritë përfituese, por edhe masën, kriteret dhe procedurat përmes të cilave fitohet e drejta për dëmshpërblim financiar.

Shoqata e ish të Burgosurve Politikë të Shqipërisë (SHBPSH) dhe Shoqata Kombëtare e Dëbim-Internimeve Politike në Shqipëri (SHKDISH) i janë drejtuar veçmas Gjykatës Kushtetuese me kërkesë për shfuqizimin e ligjit nr.9831, datë 12.11.2007 “Për dëmshpërblimin e ish të dënuarve politikë të regjimit komunist” (në vijim ligji nr.9831).

Mbledhja e Gjyqtarëve të Gjykatës Kushtetuese, bazuar në nenin 1 pika 2 të ligjit nr.8577, datë 10.2.2000 “Për organizimin dhe funksionimin e Gjykatës Kushtetuese” dhe në nenin 57 të Kodit të Procedurës Civile, vendosi bashkimin e shqyrtimit të çështjeve të paraqitura nga kërkesit, për

shkak të objektit të njëjtë të tyre.

Kërkuesit kanë pretenduar se ligji, objekt kundërshtimi, cenon parimet kushtetuese të barazisë përpara ligjit dhe të sigurisë juridike, duke argumentuar se:

- Janë përjashtuar pa të drejtë nga përfitimi i dëmshpërblimit: familjarët e viktimave të ekzekutuara padrejtësisht pa gjyq; një pjesë e madhe e të internuarve dhe të dëbuarve, për shkak të kërkesave të ligjit për të vërtetuar statusin me dokument të krijuar si burim arkivor para datës 1.11.1991, kur dihet që ky burim mungon; një pjesë e familjarëve të viktimave të ekzekutuara apo pushkatuara me vendime penale të gjykatave, pasi ligji ka ngushtuar rrethin e trashëgimtarëve ligjorë të tyre; kategoria e personave që janë të sëmurë psikikë për shkak të përndjekjes; kategoria e të përndjekurve në periudhën nga 8.11.1941 deri në 30.11.1944, pasi ligji rregullon dëmshpërblimin e kategorisë së të përndjekurve nga regjimi komunist për periudhën 30.11.1944 deri më 1.10.1991;

- Ligji bën diferencime në mënyrën e trajtimit financiar të kategorisë së të internuarve dhe të dëbuarve, pasi personat që kanë vuajtur internimin në kamp me rrethim me tela me gjemba deri në vitin 1954 përfitojnë dëmshpërblim 1000 (njëmijë) lekë në ditë, ndërsa për personat e internuar ose të dëbuar pas vitit 1954 parashikohet një skemë pensioni që do të rregullohet me vendim të Këshillit të Ministrave.

- Kushtet dhe kriteret e përcaktuara për përfitimin e dëmshpërblimit financiar sjellin si pasojë mospërfitimin e kësaj të drejte, pasi: (a) kriteret e përcaktuara në shkronjën “a” të nenit 4 vijnë në kundërshtim me ato të parashikuara në shkronjën “ç” të po këtij neni, sepse mohojnë efektet e ligjit nr.7514, 30.9.1991 “Për pafajësinë...”; (b) neni 4, pika “d” është dispozitë evazive dhe lë vend për interpretime të ndryshme, pasi nuk përcaktohet qartë se cilat duhet të jenë pasojat për jetën e shtetasve të tjerë; (c) në veprat penale politike, sipas nenit 5 të ligjit, nuk përfshihen dekretligjet për dënimet administrative, për dënim internimet, nenet 21-22 të Kodit Penal të vitit 1952 dhe nenet 26-27 të Kodit Penal të vitit 1977; (ç) neni 6 paragrafi i fundit është gjithashtu dispozitë evazive që lë vend për interpretime të ndryshme, pasi nuk parashikon metodologjinë me të cilën do të përcaktohet ndikimi i dëmshpërblimit të mëparshëm në dëmshpërblimin financiar në zbatim të ligjit objekt shqyrtimi; (d) masa e dëmshpërblimit për familjarët e të dënuarve me dënim kapital, e përcaktuar në nenin 7, është diskriminuese, pasi vlerësimi i jetës së humbur nuk bëhet mbi baza ligjore; (dh) kriteret për ndarjen e fondit, të sanksionuara në nenin 12, nuk janë të qarta; (e) afati njëvjeçar për paraqitjen e kërkesës për përfitimin e dëmshpërblimit, i përcaktuar në nenin 19, është i shkurtër dhe privon nga kjo e drejtë një numër të konsiderueshëm ish të dënuarish politikë dhe të përndjekurish; (ë) plotësimi i dokumenteve shoqëruese të kërkesës për përfitimin e dëmshpërblimit, sipas përcaktimit të nenit 20, është i parealizueshëm dhe abstrakt; (f) neni 24 pika “a”, që parashikon mënyrën dhe afatin e plotësimit të dokumenteve që mungojnë, është përjashtues, pasi nuk merr në konsideratë dokumentet e vuajtjes së dënimit, të dhëna nga komisioni i krijuar për vërtetimin e kohës së dënimit administrativ me vendimin e Këshillit të Ministrave nr.445, datë 13.12.1991; (g) neni 32, që sanksionon planifikimin e fondeve dhe skemën e shpërndarjes së tyre, nuk përmbush qëllimin e ligjit që është rehabilitimi i ish të dënuarve politikë.

Përfaqësuesi i **subjektit të interesuar Kuvendi i Shqipërisë**, pretendoi se:

- Kërkuesit nuk legjitimohen për të kërkuar shfuqizimin e ligjit objekt shqyrtimi, pasi ata nuk përfaqësojnë të gjithë kategoritë e ish të dënuarve politikë nga regjimi komunist dhe kërkesa e tyre nuk është mbështetur nga shoqatat e tjera.

- Neni 44 i Kushtetutës siguron dëmshpërblimin e personave të dëmtuar, por ky nen nuk detyron dëmshpërblim edhe për rrethin e trashëgimtarëve.

- Kërkuesit kanë detyrimin për të provuar me fakte dhe prova kërkesat për dëmshpërblim financiar, prandaj dhe vështirësitë që hasin si subjekte përfituese për gjetjen e dokumentacionit janë pjesë e një procesi administrativ dhe jo pjesë e një gjykimi kushtetues.

- Pretendimi për cenimin e parimit të sigurisë juridike është i pabazuar pasi ligji nuk përmban asnjë normë që përjashton shprehimisht ndonjë prej kategorive përfituese nga dëmshpërblimi financiar.

II

Lidhur me pretendimin e subjektit të interesuar për moslegjitimimin e kërkuesve

1. Përfaqësuesi i Kuvendit të Shqipërisë ka pretenduar se kërkuesit nuk përfaqësojnë të gjithë kategoritë e të ish të dënuarve politikë nga regjimi komunist dhe kërkesat e tyre nuk janë mbështetur nga shoqatat e tjera të ish të dënuarve politikë.

2. Çështjen e legjitimitetit, Gjykata Kushtetuese (Gjykata) e ka vlerësuar si një ndër aspektet kryesore që lidhen me inicimin e një procesi kushtetues. Në funksion të legjitimitetit *ratione personae*, Gjykata ka konsoliduar qëndrimin e saj lidhur me rrethin e subjekteve që përfshihen në "... organizata të tjera" të parashikuara në nenin 134, pika 1, shkronja "f", të Kushtetutës, duke përfshirë organizatat politike (neni 131 shkronja "d"), etnike, kulturore, fetare, gjuhësore (neni 20/2), sindikale (neni 50), shoqërore, ekonomike, tregtare (neni 61/4) dhe të tjera (neni 9/2). Pra, Kushtetuta e ka lënë të hapur kuptimin që i duhet dhënë termit "organizatë" edhe për grupime me qëllime të tjera të organizimit të individëve, me kushtin që organizimi, programet dhe veprimtaria e tyre të përputhen me parimet demokratike të shtetit të së drejtës (*Shih vendimin e Gjykatës Kushtetuese nr.17, datë 25.7.2008*)

3. Gjithashtu, në vështrim të nenit 134 pika 2 të Kushtetutës, shoqatat (organizata të tjera) janë subjekte që ushtrojnë në mënyrë të kushtëzuar të drejtën për të iniciuar gjykime të kontrollit të kushtetutshmërisë së normës, duke pasur legjitimitet kushtetues vetëm për çështjet që lidhen me interesat e tyre. Në këtë kuptim, ato duhet të provojnë lidhjen e drejtpërdrejtë midis misionit për të cilin janë krijuar apo veprimtarisë që ato kryejnë dhe pasojave që rrjedhin nga dispozitat, që kërkojnë të shpallen si të papajtueshme me Kushtetutën (*Shih vendimet e Gjykatës Kushtetuese nr.9, datë 19.3.2008 dhe nr.17, datë 25.7.2008*).

4. Gjykata konstaton se Shoqata e ish të Burgosurve Politikë është regjistruar në Gjykatën e Rrethit Gjyqësor Tiranë më datë 3.2.1997 si person juridik-shoqatë. Sipas aktit të themelimit dhe statutit, ajo është një organizatë e pavarur, shoqërore, pluraliste dhe joqeveritare, e cila bashkon ish të burgosurit politikë dhe lufton me të gjitha format dhe mjetet e mundshme demokratike që shteti t'u sigurojë ish të burgosurve politikë të drejtat e garantuara nga Kushtetuta dhe ligjet, si dhe nga aktet ndërkombëtare për liritë dhe të drejtat e njeriut. Nga ana tjetër, Gjykata konstaton se edhe Shoqata Kombëtare e Dëbim-Internimeve Politike është regjistruar në Gjykatën e Rrethit Gjyqësor Tiranë më datë 4.5.2006 si person juridik – shoqatë. Sipas aktit të themelimit dhe statutit, ajo është një organizatë jofitimprurëse dhe joqeveritare, e cila ka për qëllim mbrojtjen e të drejtave dhe lirive të të përndjekurve politikë të të gjitha grupeve, duke synuar kryesisht integrimin e tyre të plotë dhe të barabartë në shoqërinë demokratike.

5. Gjykata vlerëson se kërkuessit legjitimohen (*locus standi*) për vënien në lëvizje të kësaj gjykate, sepse objekti i ligjit të kundërshtuar për papajtueshmëri me Kushtetutën është përcaktimi i përfituesve, masës, kriterëve dhe procedurës së përfitimit financiar për ish të dënuarit politikë, ndërkohë qëllimi i tyre është mbrojtja e të drejtave të ish të dënuarve politikë, të sanksionuara nga legjislacioni vendas, si dhe nga aktet ndërkombëtare për liritë dhe të drejtat e njeriut. Në këto kushte, ekziston edhe lidhja e domosdoshme ndërmjet qëllimit për të cilin janë krijuar të dy shoqatat dhe çështjes kushtetuese të ngritur prej tyre.

6. Përsa i përket pretendimit të subjektit të interesuar, Kuvendi të Shqipërisë, se kërkuessit nuk legjitimohen pasi nuk përfaqësojnë të gjithë kategoritë e të ish të dënuarve politikë nga regjimi komunist dhe se kërkesa e tyre nuk është mbështetur nga shoqatat e tjera të ish të dënuarve politikë, Gjykata e vlerëson të pabazuar. Për efekt të legjitimitetit, nuk është e nevojshme që kërkuessit të provojnë se përfaqësojnë të gjithë ish të dënuarit politikë nga regjimi komunist apo kërkesa e tyre të mbështetet edhe nga shoqatat e tjera, pasi në kuptim të nenit 134 të Kushtetutës, i cili përcakton rrethin e subjekteve që legjitimohen të vënë në lëvizje një gjykim kushtetues, një kërkesë e tillë nuk përbën kusht për legjitimitetin.

7. Për këto arsye, Gjykata vlerëson se, mbështetur në nenin 134, pika 1, shkronja "f", dhe 134 pika 2 të Kushtetutës, Shoqata e ish të Burgosurve Politikë dhe Shoqata Kombëtare e Dëbim - Internimeve Politike legjitimohen të vënë në lëvizje Gjykatën Kushtetuese për kontrollin e kushtetutshmërisë së ligjit nr.9831, datë 12.11.2007 "Për dëmshtëpërblimin e ish të dënuarve politikë të regjimit komunist".

III

Gjykata konstaton se gjatë shqyrtimit të çështjes, ligjvënësi ka miratuar ligjin nr.10111, datë 2.4.2009 "Për një ndryshim dhe shtesë në ligjin nr.9831, datë 12.11.2007 "Për dëmshtëpërblimin e ish të dënuarve politikë të regjimit komunist" (ligji nr.10111). Për këtë arsye, Gjykata vlerëson që gjatë analizës së pretendimeve të kërkuessve t'i referohet ndryshimeve, duke qenë se ato sjellin disa rregullime të reja edhe në lidhje me pretendimet e parashtruara nga kërkuessit në këtë gjykim.

i) Në çështjen në shqyrtim, një nga pretendimet e kërkuessve është se familjarët e rreth 4000 viktimave të ekzekutuara padrejtësisht pa gjyq janë përjashtuar nga e drejta e dëmshtëpërblimit

financiar, ndonëse kjo e drejtë parashikohet në nenin 3 shkronja “a” të ligjit nr.7748, datë 29.07.1993 “Mbi statusin e ish të dënuarve dhe të përndjekurve politikë nga sistemi komunist”, që është në fuqi.

Gjykata vëren se ligji objekt shqyrtimi, në nenin 1, përcakton si kategori përfituese të dëmshpërblimit financiar: (a) ish të dënuarit politikë, të cilët kanë vuajtur persekutimin e drejtpërdrejtë në regjimin komunist, nëpërmjet kryerjes së dënimeve penale të padrejta, si burgim apo masa mjekësore të detyrueshme, si pasojë e një apo disa vendimeve të formës së prerë të gjykatave të zakonshme, të gjykatave speciale apo të urdhrave të organeve të hetuesisë, gjatë periudhës 30.11.1944 deri më 1.10.1991; (b) familjarët e viktimave të ekzekutuara apo të pushkatuara padrejtësisht për motive politike, me vendime penale të formës së prerë të gjykatave të zakonshme apo speciale, ose me urdhra të organeve të hetuesisë gjatë periudhës 30.11.1944 deri më 1.10.1991; (c) personat e internuar ose të dëbuar, me kusht që humbja e jetës apo periudha e vuajtjes së internimit ose dëbimit të vërtetohet me dokument, të krijuar si burim arkivor para datës 1.10.1991.

Ndryshimet e bëra me ligjin e ri (neni 1 i ligjit nr.10111) ngarkojnë *Këshillin e Ministrave që të përcaktojë me vendim procedurat e shqyrtimit administrativ të kërkesave dhe masën e dëmshpërblimit financiar për familjarët e viktimave të ekzekutuara padrejtësisht pa gjyq, për motive politike, gjatë periudhës 30.11.1944 deri më 1.10.1991.*

Gjykata vlerëson se rregullimi i mësipërm ligjor, në dallim nga ai i mëparshëm, ka zgjeruar rrethin e përfituesve, pasi i ka njohur të drejtën e dëmshpërblimit edhe familjarëve të viktimave të ekzekutuara padrejtësisht pa gjyq. Ligji i ri nuk parashikon procedurën e shqyrtimit administrativ të kërkesave të familjarëve të viktimave të ekzekutuara padrejtësisht pa gjyq dhe masën konkrete të dëmshpërblimit financiar të tyre, por ligji ia ngarkon këtë kompetencë Këshillit të Ministrave. Dhënia e kësaj kompetence Këshillit të Ministrave është në përputhje me nenin 118/2 të Kushtetutës dhe synon të lehtësojë procedurat për konkretizimin e qëllimit të parashikuar në nenin 2/2 të ligjit nr. 9831, sipas të cilit dëmshpërblimi i deritanishëm nuk përjashton marrjen e masave të tjera të njëkohshme apo të mëvonshme në dobi të ish të dënuarve politikë.

ii) Kërkuesit pretendojnë gjithashtu papajtueshmërinë e nenit 1, paragrafi 2, të ligjit objekt kërkesë me Kushtetutën, në pjesën që e kushtëzon dëmshpërblimin financiar për personat e internuar ose të dëbuar, me gjetjen e dokumenteve të krijuar si burim arkivor para datës 1.11.1991 dhe që vërtetojnë humbjen e jetës apo vuajtjen në internim ose dëbim. Sipas tyre, ky kushtëzim sjell si pasojë mohimin e dëmshpërblimit, përderisa dihet që ky burim arkivor mungon.

Gjykata konstaton se ligji i ri nr.10111, ka ndryshuar nenin 3 të ligjit të mëparshëm, nen në të cilin përcaktohet kuptimi i dënimit penal të padrejtë. Sipas nenit 3, elementet që përcaktojnë dënimin penal të padrejtë për vepra penale politike janë lloji i dënimit të kryer dhe aktet me të cilat provohen këto dënime. Ndryshimi i bërë në këtë nen konsiston në shtimin e shkronjës “f”, e cila parashikon “... akti administrativ apo dokumenti zyrtar që provon internimin në kampe me rrethim me tela me gjemba”. Si rezultat i ndryshimit në normën ligjore, rrethi i akteve me të cilat provohet dënimi penal i padrejtë, përfshin edhe aktin administrativ dhe dokumentin zyrtar. Në këtë mënyrë, ligji objekt shqyrtimi, i ndryshuar, parashikon si dokument provues të internimit apo dëbimit jo vetëm ato të krijuara si burim arkivor para datës 1.11.1991 (neni 1, paragrafi i dytë), por dhe çdo akt tjetër administrativ apo dokument zyrtar që provon këtë fakt (neni 3). Sa më sipër, statusi i të internuarit apo të dëbuarit, për efekt të dëmshpërblimit financiar, provohet me çdo akt administrativ apo dokument zyrtar të nxjerrë nga organi kompetent, pavarësisht kohës së krijimit të burimit arkivor.

iii) Një pretendim tjetër i kërkuesve ka të bëjë me faktin se një pjesë e familjarëve të viktimave të ekzekutuara apo pushkatuara me vendime penale të gjykatave janë përjashtuar nga dëmshpërblimi financiar, pasi neni 8 i ligjit nr.9831, objekt shqyrtimi, ka ngushtuar rrethin e trashëgimtarëve ligjorë të tyre, duke përfshirë vetëm paraardhësit, bashkëshorten, fëmija/fëmijët.

Gjykata konstaton se përmbajtja e nenit 8 është ndryshuar me nenin 5 të ligjit nr.10111 dhe ka përfshirë në rrethin e familjarëve që përfitojnë dëmshpërblim financiar, në kuptim të ligjit, paraardhësit, bashkëshorten, fëmija/fëmijët, pasardhësit, vëllezërit dhe motrat e ish të dënuarit politik, si dhe fëmija/fëmijët e vëllezërve dhe motrave.

Gjykata vlerëson se ndryshimet e mësipërme ligjore i kanë dhënë përgjigje pretendimit të kërkuesve, duke zgjeruar rrethin e familjarëve që përfitojnë dëmshpërblim financiar, pasi kanë shtuar pasardhësit, vëllezërit dhe motrat e ish të dënuarit politik, si dhe fëmija/fëmijët e vëllezërve dhe motrave.

iv) Kërkuesit kanë pretenduar edhe mungesën e kriterëve për ndarjen e fondit të

dëmshpërblimeve të parashikuara në nenin 12. Gjykata konstaton se përmbajtja e nenit të kundërshtuar është ndryshuar me nenin 6 të ligjit nr.10111 dhe si rezultat i ndryshimi të kësaj norme ligjore, fondet nuk do të ndahen më në mënyrë të barabartë, por sipas një kriteri tjetër, atij proporcional.

Nga analiza e mësipërme, Gjykata vlerëson, se për të gjitha pretendimet në lidhje me nenin 1, 8 dhe 12, për të cilat ligji i ri ka sjellë shtesa dhe ndryshime, çështja mbetet pa objekt, e për rrjedhojë, duhet të pushohet.

IV

Lidhur me pretendimet e kërkuarve për cenimin e parimeve kushtetuese të sigurisë juridike dhe barazisë përpara ligjit

1. Kërkuarët pretendojnë se ligji objekt kundërshtimi cenon parimet kushtetuese të sigurisë juridike dhe barazisë përpara ligjit. Gjykata, kushtetutshmërinë e dispozitave të kundërshtuara e vlerëson pasi të ketë sqaruar kuptimin dhe përmbajtjen e parimeve kushtetuese të referuara nga kërkuarët.

2. Siguria juridike, si koncept kushtetues i trajtuar disa herë nga praktika e deritanishme e Gjykatës Kushtetuese, përbën një nga elementet më esenciale të parimit të shtetit të së drejtës. Parimi i sigurisë juridike, përfshin, krahas qartësisë, kuptueshmërisë dhe qëndrueshmërisë së sistemit normativ, edhe besimin tek sistemi juridik, pa marrë për sipër garantimin e çdo pritshmërie për mosndryshim të një situate të favorshme ligjore. Në këtë pikëpamje, duhet parë në çdo rast se në çfarë mase dhe deri ku besimi që ka qytetari në situatën e favorshme ligjore paraqitet i rëndësishëm për t'u mbrojtur dhe cilat janë arsyet për një mbrojtje të tillë. Ligjvënësi jo vetëm që ka të drejtë, por është i detyruar të rregullojë nëpërmjet akteve të veta me hollësi të drejtat e parashikuara në Kushtetutë. Vetëm ato të drejta, të cilat janë parashikuar si shprehimisht të pakufizueshme, nuk është e mundur të preken nga ligjvënësi (*Shih vendimin e Gjykatës Kushtetuese nr.10, datë 19.03.2008*).

3. Barazia përpara ligjit kërkon që të gjitha subjektet të trajtohen në mënyrë të njëjtë, por nuk parakupton zgjidhje të njëllojta për individë apo kategori subjektsh të cilët ndodhen në kushte objektivisht të ndryshme.

Parimi i barazisë, i parashikuar në nenin 18 të Kushtetutës, synon që të gjithë të jenë të barabartë përpara ligjit, jo vetëm në të drejtat themelore të parashikuara në Kushtetutë, por edhe në të drejtat e tjera ligjore. Ky parim kërkon që të gjitha subjektet të trajtohen në mënyrë të njëjtë, por nuk formulon ndalime që të mund të bëhen trajtime të diferencuara kur individët e grupet nuk ndodhen në kushte të njëjta a të ngjashme, apo kur ka justifikim të arsyeshëm e objektiv, duke vendosur një raport të arsyeshëm dhe përpjesëtimor midis mjeteve të përdorura dhe qëllimit që synohet të arrihet (*Shih vendimin nr.19, datë 9.7.2009*).

4. Një nga pretendimet e kërkuarve është se ligji nuk trajton dëmshpërblimin e personave që janë të sëmurë psikikë për shkak të përndjekjes.

Gjykata konstaton se ligji objekt shqyrtimi, i ndryshuar, nuk përfshin kategorinë e të sëmurëve psikikë në rrethin e subjekteve që përfitojnë dëmshpërblim financiar. Nga ana tjetër, ligji nr.9831, i ndryshuar, nuk ka shfuqizuar nenin 3, shkronja "a" të ligjit nr.7748, datë 29.7.1993 "Mbi statusin e ish të dënuarve dhe të përndjekurve politikë nga sistemi komunist", që parashikon të sëmurët psikikë për shkak të përndjekjes, si një nga pesë kategoritë e të përndjekurve politikë. Ligjvënësi, në nenin 2/2 të ligjit objekt shqyrtimi ka përcaktuar se: "Dëmshpërblimi financiar, sipas këtij ligji nuk përjashton marrjen e masave të tjera të njëkohshme ose të mëvonshme, ligjore apo administrative, në dobi të të persekutuarve e të dënuarve politikë, të cilat i shërbejnë rivendosjes së drejtësisë dhe dinjitetit shoqëror të kësaj shtrese, apo krijimit të kushteve favorizuese për riintegrimin shoqëror të tyre".

Në këto kushte, Gjykata vlerëson se, në vështrim të standardeve kushtetuese të sigurisë juridike dhe barazisë në ligj, nuk evidentohet qëllimi i ligjvënësit për cenimin e këtyre parimeve.

5. Kërkuarët pretendojnë gjithashtu se ligji nuk duhet t'i kishte filluar efektet për dëmshpërblim financiar që nga 30.11.1944, por nga vitit 1941, pasi fusha e veprimtimit të ligjit nr.7748, datë 29.07.1993 "Për statusin e ish të dënuarve dhe të përndjekurve politikë nga regjimi komunist" në fuqi shtrihet nga data 08.11.1941 deri në datë 22.03.1992. Sipas tyre, ky kufizim në kohë cenon parimin e sigurisë juridike, sepse subjektet që e kanë përfituar statusin e të përndjekurit me ligjin e mëparshëm, nuk mund të përfitojnë dëmshpërblimin me ligjin objekt shqyrtimi.

Gjykata vëren se kërkuarët nuk paraqitën argumente kushtetuese për të provuar cenimin e parimit të sigurisë juridike, në kushtet kur krahasimi bëhet për dy periudha me rrethana të ndryshme

historike dhe kur është në vlerësimin e ligjvënësit të përcaktojë periudhën kohore kur do të jepet dëmshpërblimi.

Në këto kushte, Gjykata vlerëson se kërkesa në lidhje me këtë pretendim duhet të rrëzohet.

6. Kërkuesit pretendojnë gjithashtu se neni 6, pikat “b” dhe “c”, të ligjit objekt shqyrtimi i trajton të internuarit dhe të dëbuarit në mënyrë të diferencuar, në periudha të ndryshme kohore.

Gjykata konstaton se neni 6, pika “b” e ligjit objekt kundërshtimi përcakton se personat që kanë vuajtur internim në kampe me rrethim me tela me gjemba deri në vitin 1954, përfitojnë dëmshpërblim në masën 1000 (njëmijë) lekë në ditë. Përsa i përket të internuarve e të dëbuarve të tjerë (neni 6 pika “c”), ligjvënësi ka autorizuar Këshillin e Ministrave për përcaktimin e një skeme pensioni. Nga përmbajtja e kësaj norme ligjore rezulton se për personat që kanë vuajtur internim në kampe me rrethim me tela me gjemba deri në vitin 1954 parashikohet një masë konkrete dëmshpërblimi, ndërsa për të internuarit dhe të dëbuarit e tjerë, do të përcaktohet një skeme pensioni nga Këshilli i Ministrave.

Gjykata vlerëson se ligjvënësi, në përputhje me nenin 118, pika 2 të Kushtetutës, ka ngarkuar Këshillin e Ministrave të hartojë skemën e pensionit dhe të përcaktojë trajtimin financiar të të internuarve e të dëbuarve të tjerë, ashtu siç ka vepruar dhe për dëmshpërblimin e familjarëve të viktimave të ekzekutuara pa gjyq. Përcaktimi i masës së dëmshpërblimit të të internuarve dhe të dëbuarve politikë i takon sferës së rezervës relative të ligjit, prandaj Kuvendi nuk ka pengesë kushtetuese që këtë problem t’ia delegojë për rregullim Këshillit të Ministrave.

Gjithashtu, Gjykata vëren se neni 6, për efekt të dëmshpërblimit, i ndan të internuarit në dy grupe: (i) personat që kanë vuajtur internimin në kamp me rrethim me tela me gjemba, deri në vitin 1954, dhe (ii) të internuarit ose të dëbuarit e tjerë. Nga formulimi i normës ligjore rezulton se kriteri dallues i kategorive të mësipërme është lloji i kampeve të vuajtjes së internimit. Nisur nga ky fakt dhe në vështrim të parimit të barazisë përpara ligjit, Gjykata rithekson se, kur individët e grupet nuk ndodhen në kushte të njëjta a të ngjashme, mund të bëhen trajtime të ndryshme.

Në këto kushte Gjykata vlerëson se pretendimi për cenimin e parimit të barazisë është i pabazuar, për rrjedhojë kërkesa duhet të rrëzohet.

7. Në lidhje me pretendimet e kërkuesve se disa nga kushtet dhe kriteret për përfitimin e dëmshpërblimit financiar, të përcaktuara në disa nene të ligjit objekt kundërshtimi, sjellin si pasojë mospërfitimin e kësaj të drejte, Gjykata vlerëson se këto pretendime nuk janë ngritur në nivel kushtetues, por janë të natyrës administrative dhe teknike.

Për rrjedhojë, kërkesa në lidhje me pretendimet e mësipërme duhet rrëzuar.

PËR KËTO ARSYE,

Gjykata Kushtetuese e Republikës së Shqipërisë, në mbështetje të nenit 131 shkronja “a” të Kushtetutës, nenit 134, pika 1, shkronja “f”, nenit 72 të ligjit nr.8577, datë 10.2.2000 “Për organizimin dhe funksionimin e Gjykatës Kushtetuese të Republikës së Shqipërisë”, njëzëri,

VENDOSI:

- Pushimin e gjykimit të çështjes lidhur me papajtueshmërinë me Kushtetutën të neneve 1, 8 dhe 12 të Ligjit nr.9831, datë 12.11.2007 “Për dëmshpërblimin e ish të dënuarve politikë të regjimit komunist”

- Rrëzimin e kërkesës së kërkuesve në lidhje me pjesën tjetër të ligjit objekt shqyrtimi.

Ky vendim është përfundimtar, i formës së prerë dhe hyn në fuqi ditën e botimit në Fletoren Zyrtare.

Anëtarë: Vladimir Kristo (kryetar) Kujtim Puto, Fehmi Abdiu, Vitore Tusha, Xhezair Zaganjori, Petrit Plloçi, Sokol Sadushi, Sokol Berberi.